

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Dynamiek en stagnatie in de Republiek

1 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

2, 1, 4, 3, 5

Opmerking

Als door het wegstrepen van één foutief geplaatst cijfer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

2 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De la Court stelt vast dat Holland de talrijke inwoners onmogelijk zelf kan voeden (zelfs al zou er overal tarwe verbouwd worden), wat overeenkomt met de malthusiaanse spanning waarbij de groei van de voedselproductie de bevolkingsgroei niet kan bijhouden 1
- De moedernegotie stond (min of meer) garant voor een permanente aanvoer van goedkoop graan uit de Oostzeegebieden om de vele monden te voeden 1

3 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord is:

- Deze naam is politiek gekleurd, want met 'Val' wordt aangeduid dat er een bondgenoot verloren gaat, deze naam past dus bij de Opstandelingen/de tegenstanders van de Spaanse koning 1
- Door de inname van Antwerpen verplaatst het economisch zwaartepunt in de Nederlanden zich naar het Noorden / Holland 1
- Er is sprake van continuïteit, doordat wel de plaats van waaruit, maar een groot deel van de economische activiteit niet verandert/in dezelfde handen blijft / de economische dynamiek blijft 1
- Deze continuïteit is mogelijk doordat kooplieden/ondernemers uit Antwerpen naar het Noorden/Holland trekken en hun handelscontacten/kapitaal/kennis meebrengen (zodat zij van daaruit hun activiteiten kunnen voortzetten) 1

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 4 Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Spanje zou zich door de WIC in zijn belangen geschaad achten, aangezien het in het Caribisch gebied geen vreemde indringers uit Europa wenste 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • In 1621 was het Twaalfjarig Bestand voorbij, zodat het voor de Republiek aantrekkelijk werd om Spanje te treffen waar dat maar kon / het buitenlands beleid niet meer doorkruist werd 	2
5	maximumscore 3 Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Sir William Temple beschrijft dat veel inwoners van de Republiek door oorlog fortuin hebben gemaakt (door bijvoorbeeld de winsten uit wapenhandel/buskruitfabricage/kaapvaart / een profijtelijke militaire carrière) 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • maar ook eigen schepen konden worden getroffen door (Duinkerker) kapers / afzetgebieden konden (tijdelijk) verloren gaan / de kosten voor vrachtvaart liepen op / de aanvoer van grondstoffen (zoals zout uit Portugal) kon stikken door oorlogen 	1
6	maximumscore 2 Kern van een juist antwoord is: In 1672 (het Rampjaar) was Engeland in oorlog met de Republiek. Het boek kon de Engelse regering inzicht verschaffen in de sterkte en motieven van de tegenstander/de Republiek.	
7	maximumscore 3 Voorbeeld van een juist antwoord is: De bloei van de Leidse lakennijverheid zal worden bevorderd door:	
	<ul style="list-style-type: none"> • de Handel, want de stad profiteert van gunstige handelsbetrekkingen (zoals de grootste koopvaardijvloot van Europa) voor de afzet van haar producten / de inkoop van grondstoffen voor de lakennijverheid 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • de Wijsheid, want in zijn wijsheid verleent het stadsbestuur faciliteiten aan de lakenindustrie / want daardoor is in Leiden een goed ondernemersklimaat / zijn immigranten verwelkomd als aanwinst voor de stad 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • de Vrede, want vrede is gunstig voor de nijverheid / zorgt voor welvarende burgers 	1

Opmerking

Alleen voor een juiste combinatie van een factor die de schilder aangeeft en een daarbij aansluitende verklaring, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
8	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De politieke situatie in 1648, als de vrede van Münster is gesloten, was reden voor optimisme, want er waren minder handelsbelemmeringen (zoals kaapvaart, embargo's) / meer afzetmogelijkheden (bijvoorbeeld in Spanje/Portugal) • De economische realiteit omstreeks 1648 zou een reden moeten zijn voor pessimisme, omdat de (te) hoge lonen noopten (vanaf ongeveer 1635) tot verplaatsing van de lakennijverheid (naar onder andere Tilburg) / de afhankelijkheid van de stadsbevolking van maar één bedrijfstak riskant was 	<p>2</p> <p>2</p>
9	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het begrip regentenoligarchie houdt in, dat een (kleine/gesloten) groep regenten de macht heeft / de bestuursfuncties onderling verdeelt • Deze oligarchie heeft volgens de schrijver geleid tot (twee van de volgende) uitwassen: <ul style="list-style-type: none"> – Door de contracten van correspondentie / het geven van de banen aan kinderen of kleinkinderen, zijn banen niet meer voor iedereen toegankelijk. – Door de zelfverrijking van de regenten / het gedwongen moeten betalen van steekpenningen/zes stuivers voor je baan aan de burgemeester, zijn banen niet meer voor iedereen bereikbaar. – Door het particularisme van de regenten / het vooral nastreven van het eigenbelang wordt het algemeen belang niet meer gediend. 	<p>1</p> <p>2</p>
10	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Veel Hollandse boeren gaan zich (verder) specialiseren in producten waar veel vraag naar is / producten die hun prijs behouden (zoals boter/kaas). Door deze specialisatie was het rendabel te investeren in apparaten die deze producten konden maken.</p> <p>of</p> <p>Veel Hollandse boeren verhogen de efficiëntie van hun bedrijfsvoering door de introductie van dit soort apparaten. Hierdoor kan voor een lagere kostprijs een hogere productie worden gehaald / bespaard worden op de (relatief hoge) arbeidslonen.</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
11	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord is: De nijverheid was in de Gouden Eeuw geconcentreerd in (de steden van) de zeegewesten van de Republiek. Door de neergang van de nijverheid (in de Zilveren Eeuw) daalde hier het aantal inwoners. of Om aan de concurrentie het hoofd te kunnen bieden, verplaatsten ondernemers hun nijverheid naar gebieden met lage lonen, zoals de landgewesten van de Republiek. Hierdoor groeit de bevolking in deze regio (in de Zilveren Eeuw).	
12	maximumscore 3 Voorbeeld van een juist antwoord is: <ul style="list-style-type: none">• Uit het gegeven dat na 1750 Nederlandse schepen minder hout naar Nederlandse havens vervoeren blijkt, dat de export van hout naar Nederlandse havens kan zijn verminderd doordat de Amsterdamse stapelmarkt wordt overgeslagen / de houthavens langs de Zaan worden overgeslagen, doordat de lading rechtstreeks naar de afnemers wordt gebracht• In de Republiek verminderde hierdoor de werkgelegenheid in de verwerking van hout (overslag/houtzagerij/scheepsbouw), wat een vergroting van de armoede / een stijging van de werkloosheid betekende	2 1
13	maximumscore 4 Voorbeeld van een juist antwoord is: <ul style="list-style-type: none">• Diderot onderschrijft de politieke kritiek van de patriotten, omdat ook hij vindt dat burgers meer invloed moeten hebben op het bestuur / kritiek heeft op de macht van de stadhouder• Diderot onderschrijft de economische kritiek van de patriotten, omdat ook hij vindt dat de regenten maatregelen hebben genomen die nadelig voor de handel zijn / overheidscontrole/regulering nadelig is voor de handel	2 2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam

14 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

De keuze voor de politieke leider door de Volksrepubliek China en de Verenigde Staten (respectievelijk voor de communistische leider Ho Chi Minh en de pro-Westerse/anti-communistische Bao Dai) had te maken met de internationale verhoudingen van dat moment, omdat in de Koude Oorlog de grote mogendheden streefden naar het vergroten van de eigen invloedssfeer.

15 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De Lattre de Tassigny stelt dat vele andere landen in Azië en Afrika het voorbeeld van Vietnam zullen volgen indien Vietnam communistisch wordt. Hiermee spreekt hij zijn steun uit voor de dominotheorie (het uitgangspunt van het Amerikaanse buitenlandse beleid in de jaren vijftig) 2
- De redevoering van De Lattre de Tassigny is vanuit communistisch oogpunt kenmerkend voor het Westers imperialisme door de nadruk op grondstoffen / economische belangen, wat past bij het Westerse imperialisme dat door economische/politieke invloed de wereld wil overheersen (en niet meer door koloniën) 2

16 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat het Chinese communisme met zijn nadruk op de landarbeider als revolutionaire klasse, meer aansloot bij de economische situatie van Vietnam dan het Sovjet-communisme met zijn nadruk op industriearbeiders.

17 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De regering van de Verenigde Staten wilde de slotverklaring van de Conferentie van Genève niet ondertekenen, omdat hierin werd besloten tot nationale verkiezingen in Vietnam. De Amerikaanse regering vond dit ongewenst omdat zij verwachtte dat de communisten de verkiezingen zouden winnen 2
- De regering van de Verenigde Staten vond dat de positie van de communisten in Indochina door de Akkoorden van Genève was versterkt en zag daarom de noodzaak van de oprichting van een regionaal anticommunistisch bondgenootschap (de ZOAVO) 2

Vraag	Antwoord	Scores
18	maximumscore 5 Voorbeeld van een juist antwoord is: <ul style="list-style-type: none">Phan Van Chu is pro-communistisch (wat blijkt uit de portretten aan de muur)	1
	De politieke gekleurdheid van Phan Van Chu beperkt de bruikbaarheid van de bron voor voor dit onderzoek doordat: <ul style="list-style-type: none">uit Phan Van Chu's beschrijving van grootgrondbezitters als misdadigers blijkt dat hij (als communist) eenzijdig de schuld legt bij de bezittende klasse voor de maatschappelijke ongelijkheid voor de landhervorminguit de toestemming van de Noord-Vietnamese regering voor dit gesprek blijkt dat Phan Van Chu het voor deze regering gewenste standpunt verwoordt / het verloop van de landhervorming als foutloos bestempelt (terwijl dat mogelijk niet zo was)	2 2
19	maximumscore 2 Voorbeeld van een juist antwoord is: Met de herinnering aan haar klasgenoten (die in de klas het door de leraar gewenste antwoord geven en op het schoolplein liever Vietcongstrijder spelen dan Republikeins soldaat) wil Phung Thi Le Ly mogelijk een beeld oproepen van de Zuid-Vietnamese bevolking, die zich in het openbaar naar Diem's gezag voegde maar veelal in het geheim de Vietcong steunde.	
20	maximumscore 2 De juiste volgorde is: 4, 2, 6, 1, 3, 5 <i>Opmerking</i> <i>Als door het wegstrepen van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.</i>	
21	maximumscore 2 Kern van een juist antwoord is: In het kader van de dienstplicht werden steeds meer jongeren opgeroepen om als soldaat naar Vietnam te gaan, wat ertoe bijdroeg dat hun weerstand / de weerstand van hun omgeving tegen de oorlog groter werd (zodat de protestbeweging sterker werd).	

Vraag	Antwoord	Scores
22	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opland ziet in het conflict in Vietnam een escalatie van (excessief) geweld van de zijde van de Verenigde Staten, want hij beeldt de Amerikaanse president af als verantwoordelijk voor buitensporig geweld / aanvoerder van bombarderende/schietende helikopters / een van de ruiters van de apocalyps • Behrendt ziet het conflict in Vietnam als een gevolg van de totalitaire / communistische ideologie van Ho Chi Minh/Noord-Vietnam, want hij beeldt Ho Chi Minh af als iemand die zijn volk opoffert in de strijd / verwijst in het onderschrift op een cynische manier naar de communistische ideologie/Karl Marx 	<p>2</p> <p>2</p>
23	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>De prent van Opland vindt waarschijnlijk de meeste weerklank onder de protestgeneratie, omdat die aansluit bij het standpunt dat de regering van de Verenigde Staten het Vietnam-conflict heeft laten escaleren (wat overeenkomt met de opvatting van veel jongeren over de VS).</p> <p>of</p> <p>De prent van Opland vindt waarschijnlijk de meeste weerklank onder de protestgeneratie, omdat Behrendt zich afzet tegen de linkse/ communistische ideologie van Ho Chi Minh (die de sympathie heeft van de jongeren van de protestgeneratie).</p>	
24	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 1972 wijzigde Nixon zijn Vietnambeleid door over te gaan op zware bombardementen op Noord-Vietnam, wat leidde tot het neerhalen van Amerikaanse bommenwerpers door Noord-Vietnam (en het maken van de krijgsgevangenen die op de foto zijn te zien) • Met de foto kan de Noord-Vietnamese regering de eigen bevolking duidelijk maken dat de Verenigde Staten kwetsbaar zijn / de Amerikaanse bommenwerperpiloten als misdadigers worden gepresenteerd 	<p>2</p> <p>1</p>
25	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Bij 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fulbright stelt dat de Volksrepubliek China en Noord-Vietnam rivalen zijn en breekt dus met het Amerikaanse beeld van de communistische wereld in die jaren, dat uitging van één communistisch blok <p>Bij 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fulbright stelt de oorlog voor als schadelijk voor de belangen van de Verenigde Staten (wat past bij het standpunt van de 'duiven') 	<p>2</p> <p>2</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

26 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De Amerikanen konden de druk vergroten op Noord-Vietnam, dat zich minder gesteund zag door Sovjet-Unie / konden Hanoi bombarderen (om de onderhandelingen kracht bij te zetten) zonder te hoeven vrezen voor Sovjet-inmenging.

27 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Uit de afloop van de Vietnamoorlog trok de Amerikaanse regering de les dat bij conflicten waarin de Verenigde Staten betrokken zijn de bewegingsvrijheid van journalisten aan het front beperkt dient te worden.

Bronvermeldingen

bij vraag 1	Joost Jonker en Keetie Sluyterman, Thuis op de wereldmarkt, Nederlandse handelshuizen door de eeuwen heen, Den Haag, 2000, passim.
bron 1	Pieter de la Court, Interest van Holland, ofte gronden van Hollands-Welvaren, Amsterdam 1662, cap. 3 en 4.
bron 2	D.J. Roorda, Ambassadeur in de Lage Landen, William Temple, Observations upon the United Provinces, Haarlem 1978, pag. 76.
bron 3	Stedelijk Museum De Lakenhal, Leiden.
bron 4	R. van Stipriaan, Ooggetuigen van de Gouden Eeuw, Amsterdam 2002, pag. 271-273.
bron 5	Knuttel 17792 brief van Claudius Civilis, pag.10-13, KB Den Haag.
bron 6	Denis Diderot, Over Holland, een journalistieke reis 1773-1774, Amsterdam/Antwerpen 1994, pag. 47-48.
bron 7	ontleend aan: Robert Mann, A Grand Delusion, America's Descent into Vietnam, New York 2001, pag. 81.
bron 8	ontleend aan: Gérard Chaliand, The Peasants of North Vietnam, Harmondsworth 1969, pag. 137-138.
bron 9	ontleend aan: Le Ly Hayslip, When Heaven and Earth Changed Places, New York 1990, pag. 33.
bron 10	De Volkskrant, 3 februari 1968.
bron 11	Algemeen Handelsblad, 5 februari 1968.
bron 12	Tim Page, Another Vietnam, Pictures of the War from the Other Side, Washington D.C. 2002, pag. 98.
bron 13	ontleend aan: Robert Mann, A Grand Delusion, America's Descent into Vietnam, New York 2001, pag. 655.